

Parlament Europejski II

Dr hab. Paweł Kuczma, prof. UZ

Tryb działania Parlamentu

- Zasady działania Parlamentu określone są w Regulaminie PE
- posłowie wykonują swój mandat w sposób wolny i niezależny, nie mogą być związani instrukcjami ani nie otrzymują mandatu wiążącego.
- każdy poseł, o którego wyborze Parlament został poinformowany, przed objęciem mandatu parlamentarnego oświadcza na piśmie, że nie zajmuje żadnego stanowiska niepołączalnego z wykonywaniem mandatu posła do Parlamentu Europejskiego
- Przewodniczący, a następnie wiceprzewodniczący i kwestorzy są wybierani w głosowaniu tajnym
- **Wybór przewodniczącego**

Kandydatury na Przewodniczącego zgłasza się posłowi sprawującemu tymczasowo funkcję Przewodniczącego na mocy art. 14, który to poseł informuje Parlament o tych kandydaturach. Jeśli po trzech turach głosowań żaden kandydat nie otrzyma bezwzględnej większości oddanych głosów, w drodze odstępstwa od art. 15 ust. 1, w czwartej turze kandydują tylko dwaj posłowie, którzy w trzeciej turze otrzymali największą liczbę głosów; w przypadku tej samej liczby głosów za wybranego uznany zostaje kandydat starszy wiekiem.

Po wyborach poseł sprawujący czasowo funkcję Przewodniczącego na mocy art. 14 ustępuje miejsca wybranemu Przewodniczącemu. Przemówienie inauguracyjne może wygłosić jedynie wybrany Przewodniczący.

Wybór wiceprzewodniczących i kwestorów

- W dalszej kolejności w jednym głosowaniu odbywają się wybory wiceprzewodniczących. Za wybranych w pierwszej turze uznaje się maksymalnie 14 kandydatów, którzy otrzymali bezwzględną większość oddanych głosów, w kolejności otrzymanych głosów. Jeśli liczba wybranych kandydatów jest mniejsza od liczby miejsc do obsadzenia, w celu obsadzenia pozostałych miejsc przeprowadza się na tych samych zasadach drugą turę wyborów. Jeśli do obsadzenia pozostałych miejsc niezbędna jest trzecia tura wyborów, obowiązuje zasada głosowania zwykłą większością głosów. W przypadku równej liczby oddanych głosów, za wybranych uznaje się najstarszych wiekiem kandydatów.

Z zastrzeżeniem postanowień art. 20 ust. 1 porządek pierwszeństwa wiceprzewodniczących ustalany jest według kolejności, w jakiej zostali wybrani, a w przypadku równej ilości głosów według starszeństwa. Jeśli wyboru wiceprzewodniczących dokonano przez aklamację, w celu ustalenia porządku pierwszeństwa przeprowadza się głosowanie tajne.

Wybór kwestorów

Parlament wybiera pięciu kwestorów w takiej samej procedurze, jaka obowiązuje przy wyborze wiceprzewodniczących.

Funkcje przewodniczącego – art. 22

- Przewodniczący kieruje całością prac Parlamentu i jego organów oraz posiada pełnię uprawnień niezbędnych do przewodniczenia obradom Parlamentu i zapewnienia ich sprawnego przebiegu.
- Przewodniczący otwiera, zawiesza i zamyka posiedzenia; rozstrzyga o dopuszczalności poprawek i innych tekstów poddawanych pod głosowanie, a także o dopuszczalności pytań parlamentarnych; zapewnia przestrzeganie Regulaminu; utrzymuje porządek, udziela głosu; ogłasza zamknięcie debat; poddaje wnioski pod głosowanie i ogłasza wyniki głosowania,; a także kieruje do komisji informacje dotyczące spraw leżących w ich gestii.
- Przewodniczący może zabrać głos w dyskusji tylko w celu jej podsumowania lub zdyscyplinowania mówcy. Jeżeli chce on brać udział w debacie, opuszcza fotel Przewodniczącego, który może zająć ponownie dopiero po jej zakończeniu.
- Na płaszczyźnie kontaktów międzynarodowych, podczas oficjalnych uroczystości, w czynnościach administracyjnych, sądowych i finansowych Parlament jest reprezentowany przez Przewodniczącego, który może przekazać te uprawnienia.
- Przewodniczący odpowiada za bezpieczeństwo i nietykalność pomieszczeń Parlamentu Europejskiego.

Funkcje wiceprzewodniczących i kwestorów

- Sprawują obowiązki w zastępstwie Przewodniczącego podczas uroczystości lub czynności
- Zastępują Przewodniczącego w czasie jego nieobecności lub gdy chce uczestniczyć w dyskusji
- Kwestorzy są odpowiedzialni za sprawy administracyjne i finansowe działając zgodnie z wytycznymi Prezydium
- Kadencja Przewodniczącego, wiceprzewodniczących i kwestorów wynosi **dwa i pół roku**.

Prezydium

- **Skład Prezydium**

- W skład Prezydium Parlamentu wchodzi Przewodniczący oraz 14 wiceprzewodniczących.
- Kwestorzy są członkami Prezydium z głosem doradczym.
- W przypadku równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego.

- **Kompetencje Prezydium**

- Prezydium wykonuje zadania powierzone mu na mocy niniejszego Regulaminu.
- Prezydium podejmuje decyzje finansowe, organizacyjne i administracyjne w sprawach dotyczących organizacji wewnętrznej Parlamentu, jego Sekretariatu i organów.
- Na wniosek Sekretarza Generalnego lub grupy politycznej Prezydium podejmuje decyzje finansowe, organizacyjne i administracyjne w sprawach dotyczących posłów.
- Prezydium reguluje kwestie związane z przebiegiem posiedzeń
- Prezydium przyjmuje przewidziane w art. 36 postanowienia dotyczące posłów niezrzeszonych.
- Prezydium sporządza schemat organizacyjny Sekretariatu Parlamentu, jak również ustanawia przepisy dotyczące statusu administracyjnego oraz finansowego urzędników i innych pracowników.
- Prezydium sporządza wstępny projekt preliminarza budżetowego Parlamentu.
- Prezydium przyjmuje wytyczne dla kwestorów i może zwrócić się do nich o wykonanie określonych zadań.

Prezydium

- Prezydium jest organem właściwym do udzielania zgody na organizację posiedzeń komisji poza ich zwykłymi miejscami pracy lub wyjazdów komisji poza ich zwykłe miejsca pracy, organizację wysłuchań oraz na wyjazdy sprawozdawców w celach badawczych oraz informacyjnych. Jeżeli zostanie udzielona zgoda na takie posiedzenia lub wyjazdy, kwestie związane ze stosowaniem języków ustalane są na podstawie kodeksu postępowania w kwestii wielojęzyczności przyjętego przez Prezydium. Ta sama zasada dotyczy także delegacji.
- Prezydium mianuje Sekretarza Generalnego, zgodnie z art. 234.
- Prezydium określa zasady stosowania przepisów regulujących partie i fundacje polityczne na poziomie europejskim oraz przepisów dotyczących ich finansowania.
- Prezydium ustanawia przepisy dotyczące postępowania Parlamentu, jego organów, posłów pełniących funkcję w Parlamencie i innych posłów względem informacji poufnych, przy uwzględnieniu wszelkich zawartych w tych sprawach porozumień międzyinstytucjonalnych. Przepisy te publikowane są w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.
- Przewodniczący lub Prezydium mogą powierzyć jednemu lub kilku członkom Prezydium zadania ogólne lub szczególne leżące w zakresie kompetencji Przewodniczącego lub Prezydium. Jednocześnie ustalany jest sposób wykonania tych zadań.
- Prezydium wyznacza dwóch wiceprzewodniczących, którzy odpowiadają za utrzymywanie kontaktów z parlamentami krajowymi.
- Prezydium wyznacza wiceprzewodniczącego, który odpowiada za prowadzenie systematycznych konsultacji z europejskim społeczeństwem obywatelskim na istotne tematy.
- Prezydium odpowiada za stosowanie Statutu posła i podejmuje decyzje w sprawie kwot świadczeń na podstawie budżetu rocznego.

Skład Konferencji Przewodniczących

W skład Konferencji Przewodniczących wchodzi Przewodniczący Parlamentu oraz przewodniczący grup politycznych. Przewodniczący grupy politycznej może być reprezentowany przez członka tej grupy.

Przewodniczący Parlamentu, po umożliwieniu posłom niezrzeszonym wyrażenia opinii, zaprasza jednego z nich do udziału, bez prawa głosu, w posiedzeniach Konferencji Przewodniczących.

Konferencja Przewodniczących dąży do uzyskania konsensusu w rozpatrywaniu kierowanych do niej kwestii. W przypadku nieosiągnięcia konsensusu, przeprowadzane jest głosowanie, przy czym oddane głosy waży się według liczby członków każdej grupy politycznej.

Kompetencje

- Konferencja Przewodniczących wykonuje zadania powierzone jej na mocy niniejszego Regulaminem.
- Konferencja Przewodniczących decyduje o organizacji prac Parlamentu oraz o kwestiach związanych z planowaniem prac ustawodawczych.
- Konferencja Przewodniczących jest organem właściwym w kwestiach dotyczących stosunków Parlamentu z innymi organami i instytucjami Unii Europejskiej oraz z parlamentami narodowymi państw członkowskich. Decyzje w sprawie mandatu i składu reprezentacji Parlamentu, która ma uczestniczyć w obradach prowadzonych na forum Rady i innych instytucji Unii Europejskiej na temat kluczowych zagadnień związanych z rozwojem Unii Europejskiej (tzw. procedura szerpów), podejmowane są w oparciu o odpowiednie stanowiska Parlamentu i z uwzględnieniem różnorodności poglądów politycznych reprezentowanych w Parlamencie. Wiceprzewodniczący, którym powierzono utrzymywanie stosunków Parlamentu z parlamentami narodowymi, przedstawiają Konferencji Przewodniczących okresowe sprawozdanie ze swojej działalności w tym zakresie.
- Konferencja Przewodniczących jest organem odpowiedzialnym za kwestie dotyczące stosunków z krajami trzecimi oraz z instytucjami i organizacjami pozaunijnymi.

Kompetencje 2

- Konferencja Przewodniczących jest odpowiedzialna za organizację systematycznych konsultacji z europejskim społeczeństwem obywatelskim na istotne tematy. Konsultacje te mogą obejmować organizację debat publicznych, otwartych dla zainteresowanych obywateli, na tematy związane z ogólnym interesem europejskim. Wiceprzewodniczący odpowiedzialny za prowadzenie takich konsultacji przedstawia Konferencji Przewodniczących regularne sprawozdanie ze swojej działalności w tym zakresie.
- Konferencja Przewodniczących sporządza projekt porządku dziennego sesji miesięcznych Parlamentu.
- Konferencja Przewodniczących przedstawia Parlamentowi propozycje dotyczące składu i kompetencji komisji, komisji śledczych, jak również wspólnych komisji parlamentarnych i stałych delegacji. Konferencja Przewodniczących jest organem odpowiedzialnym za zatwierdzanie delegacji ad hoc.
- Konferencja Przewodniczących decyduje o przydziale miejsc na sali posiedzeń, zgodnie z art. 37.
- Konferencja Przewodniczących jest organem właściwym do udzielania zgody na sporządzenie sprawozdania z własnej inicjatywy.
- Konferencja Przewodniczących składa do Prezydium wnioski dotyczące kwestii administracyjnych i budżetowych grup politycznych.

Konferencja Przewodniczących Komisji i Delegacji

- **Konferencja Przewodniczących Komisji**

1. Konferencja Przewodniczących Komisji składa się z przewodniczących wszystkich komisji stałych oraz specjalnych. Konferencja wybiera swojego przewodniczącego.
2. W razie nieobecności przewodniczącego posiedzeniu Konferencji przewodniczy najstarszy z obecnych posłów.
3. Konferencja Przewodniczących Komisji może przekazywać Konferencji Przewodniczących zalecenia dotyczące prac komisji oraz ustalania porządku dziennego sesji miesięcznych.
4. Prezydium oraz Konferencja Przewodniczących mogą przekazać niektóre zadania Konferencji Przewodniczących Komisji.

Konferencja Przewodniczących Delegacji

1. Konferencja Przewodniczących Delegacji składa się z przewodniczących wszystkich stałych delegacji międzyparlamentarnych. Konferencja wybiera swojego przewodniczącego.
2. W razie nieobecności przewodniczącego posiedzeniu Konferencji przewodniczy najstarszy z obecnych posłów.
3. Konferencja Przewodniczących Delegacji może przekazywać Konferencji Przewodniczących zalecenia związane z pracami delegacji.
4. Prezydium oraz Konferencja Przewodniczących mogą przekazać niektóre zadania Konferencji Przewodniczących Delegacji.

Grupy polityczne

- Posłowie mogą łączyć się w grupy według kryterium podobieństwa poglądów politycznych.
- Grupa polityczna nie jest partią polityczną
- każda grupa polityczna składa się z posłów wybranych w co najmniej jednej czwartej państw członkowskich. Minimalna liczba posłów konieczna do utworzenia grupy politycznej wynosi dwadzieścia pięć.
- Poseł może należeć tylko do jednej grupy politycznej.
- Przewodniczący ogłasza na posiedzeniu plenarnym ustanowienie i rozwiązanie grup politycznych
- Grupy polityczne pełnią swoje funkcje, w tym zadania nałożone na nie w Regulaminie, w ramach działalności Unii. Grupy polityczne dysponują sekretariatem włączonym do schematu organizacyjnego Sekretariatu Generalnego Parlamentu, infrastrukturą administracyjną oraz środkami przewidzianymi w budżecie Parlamentu.

Zespoły międzypartyjne

- poszczególni posłowie mogą tworzyć zespoły międzypartyjne lub inne nieformalne grupy posłów w celu prowadzenia nieoficjalnej wymiany poglądów na temat konkretnych kwestii pomiędzy różnymi grupami politycznymi, zbliżenia do siebie posłów z różnych komisji parlamentarnych, a także wspierania kontaktów pomiędzy posłami a społeczeństwem obywatelskim.
- Zespoły międzypartyjne i inne nieoficjalne grupy lub zespoły zachowują pełną przejrzystość w swoich działaniach i nie angażują się w żadne działania, które mogą być odczytane jako oficjalne działania Parlamentu lub jego organów
- Zespoły międzypartyjne mają obowiązek składania rocznych oświadczeń dotyczących wszelkiego wsparcia zewnętrznego czy to w formie pieniężnej, czy niepieniężne
- jedynie przedstawiciele grup interesu, którzy są zarejestrowani w rejestrze służącym przejrzystości, mogą uczestniczyć w działaniach zespołów międzypartyjnych lub innych nieoficjalnych grup lub zespołów organizowanych w budynkach Parlamentu,

Posłowie niezrzeszeni

- Posłowie nienależący do grupy politycznej mają do dyspozycji swój sekretariat. Szczegółowe warunki zapewnienia funkcjonowania sekretariatów określa Prezydium na podstawie wniosku Sekretarza Generalnego.
- Status oraz prawa parlamentarne posłów niezrzeszonych reguluje Prezydium.
- Prezydium przyjmuje przepisy dotyczące udostępniania, realizacji i kontroli środków wpisanych do budżetu Parlamentu w celu pokrycia wydatków związanych z funkcjonowaniem sekretariatu i infrastrukturą administracyjną posłów niezrzeszonych.
- O przydziale miejsc na sali posiedzeń grupom politycznym, posłom niezrzeszonym oraz instytucjom Unii decyduje Konferencja Przewodniczących.

Komisje stałe

- na podstawie propozycji Konferencji Przewodniczących Parlament powołuje komisje stałe. Ich kompetencje są określone w załączniku do Regulaminu 50 . Załącznik ten przyjmuje się większością oddanych głosów. Powołanie członków komisji następuje podczas pierwszej sesji miesięcznej nowo wybranego Parlamentu.
- Kompetencje komisji stałych mogą zostać również określone w innym terminie niż data powołania komisji.

Komisje specjalne

1. Na podstawie propozycji Konferencji Przewodniczących Parlament może w każdej chwili powołać komisje specjalne, których kompetencje, skład liczbowy i długość kadencji są ustalane równocześnie z decyzją o ich powołaniu.
2. Kadencja komisji specjalnych nie przekracza 12 miesięcy, chyba że pod koniec tego okresu Parlament ją przedłuży. Kadencja komisji specjalnej rozpoczyna się z dniem jej posiedzenia inauguracyjnego, chyba że w decyzji Parlamentu powołującej komisję specjalną postanowiono inaczej.
3. Komisje specjalne nie mogą wydawać opinii dla innych komisji.

Komisje śledcze – art. 208

- na wniosek **jednej czwartej** całkowitej liczby posłów Parlament może powołać komisję śledczą do zbadania zarzutów naruszenia lub niewłaściwego administrowania w stosowaniu prawa Unii przez instytucje lub organy Unii, administrację publiczną jednego z państw członkowskich albo osoby upoważnione przez prawo Unii do jego stosowania.
- Tryb funkcjonowania komisji śledczej regulowany jest postanowieniami Regulaminu odnoszącymi się do komisji
- Komisja śledcza wybiera swojego przewodniczącego i wiceprzewodniczących oraz powołuje jednego lub kilku sprawozdawców.
- Komisja śledcza kończy swoje prace wraz z przedstawieniem sprawozdania z wynikami prac w terminie nieprzekraczającym **dwunastu miesięcy** od jej posiedzenia inauguracyjnego. Parlament może **dwukrotnie** zdecydować o przedłużeniu tego terminu o kolejne **trzy miesiące**. W stosownym przypadku sprawozdanie może zawierać stanowiska mniejszości podlegające publikacji.
- Na wniosek komisji śledczej Parlament przeprowadza debatę nad sprawozdaniem w trakcie pierwszej sesji miesięcznej następującej po jego przedstawieniu.
- Komisja śledcza może również przedłożyć Parlamentowi **projekt zalecenia** dla instytucji lub organów Wspólnot Europejskich albo państw członkowskich.

Skład komisji

- Członkowie komisji, komisji specjalnych i komisji śledczych są powoływani przez grupy polityczne oraz posłów niezrzeszonych
- skład komisji odzwierciedla, w miarę możliwości, skład Parlamentu.
- Jeżeli grupa polityczna postanowi nie zasiadać w komisji lub jeżeli grupie politycznej nie uda się powołać swoich członków w terminie wyznaczonym przez Konferencję Przewodniczących, miejsca w komisji pozostają wolne.
- Grupy polityczne i posłowie niezrzeszeni mogą powołać do każdej komisji zastępców w liczbie nieprzekraczającej liczby członków, jaką grupa polityczna lub posłowie niezrzeszeni mają prawo powołać do danej komisji. Przewodniczący musi zostać poinformowany o powołaniu zastępców. Zastępcy są uprawnieni do uczestnictwa w posiedzeniach komisji, zabierania głosu, a także do głosowania w razie nieobecności członka komisji.
- na swoim pierwszym posiedzeniu po powołaniu członków komisji zgodnie z art. 209 raz ponownie po upływie dwóch i pół roku komisja wybiera spośród swoich stałych członków przewodniczącego oraz, w odrębnych głosowaniach, wiceprzewodniczących, którzy stanowią prezydium komisji. Liczbę wybieranych wiceprzewodniczących ustala Parlament na wniosek Konferencji Przewodniczących
- Posiedzenia komisji zwoływane są przez ich przewodniczących lub z inicjatywy Przewodniczącego Parlamentu.

Wysłuchanie publiczne – art. 222

- Po opublikowaniu przez Komisję inicjatywy obywatelskiej w odpowiednim rejestrze, na wniosek przewodniczącego Konferencji Przewodniczących Komisji Przewodniczący Parlamentu Europejskiego:
 - a) zwraca się do komisji przedmiotowo właściwej o zorganizowanie wysłuchania publicznego; komisja przedmiotowo właściwa dla petycji zostaje z urzędu zaangażowana w prace na podstawie art. 57 niniejszego Regulaminu,
 - b) jeżeli co najmniej dwie inicjatywy obywatelskie opublikowane w odpowiednim rejestrze dotyczą podobnej sprawy, może - po konsultacji z organizatorami - zdecydować o zorganizowaniu wspólnego wysłuchania publicznego, na którym wszystkie odnośne inicjatywy obywatelskie zostaną omówione na równych prawach.
- Przewodniczący komisji przedmiotowo właściwej wyznacza odpowiednią datę wysłuchania publicznego, przypadającą w terminie trzech miesięcy od przedłożenia inicjatywy Komisji

Funkcje Parlamentu

- Prawodawcza,
- Kontrolna,
- Budżetowa,
- Kreacyjna,
- wewnątrzorganizacyjna,
- W sferze międzynarodowej

Funkcja prawodawcza

- Parlament nie jest samodzielny prawodawcą, tworzy prawo wspólnie z Radą
- Podstawowe znaczenie posiada tzw. zwykła procedura prawodawcza
- W niektórych sprawach obowiązuje specjalna procedura prawodawcza (zgoda Parlamentu)
- W innych z kolei Parlament jest jedynie konsultowany w ramach specjalnej procedury prawodawczej
- Bierze udział w opracowaniu rocznych programów legislacyjnych (wspólnie z Komisją i Radą)
- Posiada pośrednią inicjatywę prawodawczą (art. 225 TfUE)

Funkcja kontrolna

- Pytania deputowanych kierowane do Komisji, Rady i Europejskiego Banku Centralnego
- Analiza sprawozdań przedkładanych przez różne podmioty, np. roczne sprawozdanie Komisji na temat działalności UE)
- Możliwość udzielenia wotum nieufności Komisji Europejskiej (art. 234 TfUE)
- Rozpatrywanie petycji wniesionych przez obywateli UE oraz osoby fizyczne i prawne zamieszkałe lub mające siedzibę w państwie członkowskim UE
- Prawo do powoływania tymczasowych komisji śledczych
- Prawo do wniesienia do TSUE skargi o stwierdzenie nieważności aktów prawa UE oraz skargi na zaniechanie działania przez instytucje UE

Funkcja budżetowa

- Zwiększenie udziału Parlamentu w uchwalaniu budżetu UE
- Prawo do zgłaszania poprawek w procedurze budżetowej
- Polityczna kontrola nad wykonaniem budżetu przez Komisję
- Udziela absolutorium z wykonania budżetu (brak udzielenia nie wywołuje skutków prawnych)

Funkcja kreatywna

- Oddziałuje na skład innych instytucji i organów unijnych
- Uczestniczy w procedurze wyłaniania Komisji Europejskiej
- Powołuje Rzecznika Praw Obywatelskich
- Jest konsultowany przy powoływaniu członków Trybunału Obrachunkowego oraz Prezesa, Wiceprezesów i pozostałych członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego

Funkcja wewnątrzorganizacyjna

- Samodzielnie decyduje o swojej organizacji wewnętrznej
- Uchwala własny regulamin (Regulamin Parlamentu Europejskiego)
- Uchwala i rozporządza budżetem wewnętrznym

Funkcje w sferze międzynarodowej

- Zgody Parlamentu wymagają:
- Umowy o stowarzyszeniu,
- Umowa dotycząca przystąpienia Unii do Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,
- Umowy, które tworzą specyficzne ramy instytucjonalne przez organizację procedur współpracy
- Umowy mające istotne skutki budżetowe dla Unii
- Umowy dotyczące dziedzin, do których stosuje się zwykłą procedurę prawodawczą lub specjalną procedurę prawodawczą, jeżeli wymagana jest zgoda Parlamentu Europejskiego
- Występowanie z wnioskiem do TSUE o dokonanie kontroli zgodności z postanowieniami Traktatu umowy międzynarodowej, która zamierza zawrzeć UE